

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasúter 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.
Az értékes cikkeket díjaztatnak. Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy hóra 1 frt.

Megjelenik minden nap, az ünnepekot követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzetes, hasított garmond sor ára 6 kr. Helyesít minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt nyújt a kiadó-hivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppel Alajosnál (Wallsele 22)
Haaenstein és Voglernél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Kraszbet-1 9 szám emelet.)

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Kolozsvár, oct. 29. 1871.

(L—t.) K. Papp Miklósnak a fehér-váriakhoz szóló nyílt levelében egy passus fennhangon hirdeti országnak-világnak, azaz a „M. P.” olvasóinak, hogy „előttünk a szabadelvűség nem eszköz, hanem cél.” Mosolygva olvastuk e különben elég szépen hangzó frázist — épen, mintha a búzaföld aranyló színét s nem tápláló magvait nevezné céljának.

Valamint azon már régen tulvagyunk, hogy az államoknak akár monarchicus, akár republicanus formáját czélnak tekintsük, hanem csak oly eszköznek, melynek keretén belől, az adott körülmények közt, a társaság legnagyobb számú tagja élhet ember-voltának legmegfelelőbb állapotban: ép úgy, sőt még nagyobb mértékben „tűzhaladott álláspont” az, melyen a közélet formája — már akár a liberalismus, akár a conservativismus legyen az —, és nem az élet tartalma: az emberek jóléte az egyetlen és kizárólagos cél. Mintha valaki házat építvén, a házat nem az emberi biztonlét eszközének, hanem az ember céljának mondaná!*)

Mint a szabadelvűséget, vagy az államformát nem, ép oly kevésbé lehet vég-célul tekinteni az államélet keretén belől a pártok esetleges, vagy akár természetes alakulatának örök fennmaradását.

A pártok configuratiojának szülő anyja a körülmények, viszonyok, s ha a politika az exigenciák tudománya, bizony a politikai élet tényezői, a pártok sem számíthatnak örök életre. Mert más viszonyok más meg más uralkodó eszméket vetnek az élet felszínére; más, meg más szükségletek támadnak, melyekre, mint a régi ruha nem az új szülöttre, a régi formák többé nem alkalmazhatók.

Jaj azon államnak, melynek soha alkalmá nincs, hogy institutioiban, törvényeiben újításokat tegyen. Az ilyen állam, ha a ma elérhető tökély legmagasabb fokára juthat vala is el: ott megállapodván és tovább nem fejlődővén, csakhamar a megmerevedett China sorsára jutna, menthetlenül.

Az új viszonyok és institutók azonban új pártokat is teremtenek, melyeknek csak annyi közösségük van megelőzőkkel, hogy azoknak vállain emelkednek föl, mindenik egy-egy fejlődési láncszemet képezvén a nagy egészben.

Most tekintetbe vehető pártjaink sem képeznek kivételt e tétel alól, s hogy eljön újraalakulásuk, abban kétség nem lehet s a kérdés csak a mikor és miként körül foroghat.

De abban a mult, jelen és jövő minden becsületes törekvésű pártja megegyezik, hogy mindnyája az egy közös cél felé: a haza jólétének fölvirágoztatására

*) Vagy talán vannak igazán, kiknek a cél a szabadelvűség — hire... (L—t.)

tör. Egybeolvad-e a kettő s egy újnak megteremtője lesz-e? vagy a meggyőződés ereje az egyiket a másikhoz vezérli? ki tudná megítélni, s ki tudná elítélni — ha akár az új, akár az egyesülés által megalkult párt hordozóit, az egyeseket, a szent, közös cél lelkesíti: a haza jólétének meggyőződészerű előmozdítása!

Ott, hol ily átalakulással nagyban van dolgunk: nem is szoktunk semmi különösét látni. Alkotmányos országban a nemzet többsége határozza meg, képviselői választása által, az irányt, melyben útján haladni akar. És ez irány, egyik-másik párt bukása, vagy többségre jutása által ingadozik, változik, meg visszatér: de soha még eszünkbe nem jutott, hogy a nemzeteket jellemtelenségek nevezsük azért, mert ma más pártot emeltek többségre választásaik által, mint tegnap.

Nem így az egyesek változásaival szemben. Elméletileg ugyan bölcsnek nevezsük, ki jobb meggyőződésre jutva, követi éltében is azt; de a gyakorlatban nagyon hajlandók vagyunk az elvtelenség, a köpenyegforgatás vádjával illetni azt, kit ma itt, holnap ott látunk a nyilvános élet terén küzdeni. Mert magunkból indulva-e ki, vagy szivtelenségből, de alig tudjuk elnyomni a gyanút, ha vajjon a zászlócsere nem önzés adott-e alkalmat...

Ha valóban önzés volt az indító rugó: akkor a legkeményebb ítélet sem igen szigorú, de arról csakis az egyén lelkiismerete adhat számot s ide behatolni, az egyénen kívül, senkinek joga, hatalma nincs. Ha ritka is az eset, de lehetetlen nem, hogy valaki botlások, csalódások, tanulmány, elmélkedés árán a közmunka terén más és jobb meggyőződésre jutva, elég lelki erővel bírjon arra is, hogy azt be is vallja s azoknak sorába lépjen, kikkel azelőtt ellenes harczot folytatott.

A II. József megtérése a köznapi élet mezején sem lehetetlen.

A kérdés csak az, hogy a változást a becsületes, jobb meggyőződés, vagy pedig az önzesség sugallta-e?

Szégyen erre! de becsület annak, ha ki ott is, itt is csak a legmagasabb, az egyetlen zászlónak, a haza jólétének jelvénye nyomán önzéstelenül küzdött!

Országgyűlés.

Pest, október 26.

— A pénzügyi bizottság mai ülésében a közlekedési miniszter költségvetését és illetőleg annak az államépítéssel költségeinek átvizsgálását folytatta. A határőrvidék költségeit a részletes költségvetésből kiválasztotta, és az összeget átalányképp fogja a haza megsebzására ajánlani. Egyébíránt felhívni határozta a pénzügyminisztert, adjon felvilágosítást az iránt, hogy a határőrvidéki utakra történt-e megállapodás, és pedig különösen arra nézve mely utak lennének mint közútsok, a magyar közös költségvetésbe felveendőek, és melyek tartoznak Horvát-Szlavonország belső közigazgatása alá. Ezen észrevételek mellett az előirányzat néhány apróbb törléssel megsebzavattott. A kútak fentartása cziménél, kezelésre 4.141.092 ft van előirányozva, mely összeg változatlan elfogadtatott. Ut és hid fentartási költség járulék 1.609 ft, szinten megsebzavattott. Utkapáró házak és szertár fentartására utiszerek beszerzésére és javítására 20.705 ft, fedanyag előállítására 2.330.740 ft, — hidak építésére és javítására 275.792 ft, — és az uttest tartozékainak fentartása 164.547 ft. szavaztatott meg. A különleges építkezések minden egyes tételét átvizsgálta a bizottság, a tervezett építkezések között talált olyanokat is, melyek 72-re mint nem feltétlenül szükségesek azokat elhalasztatónak találta, és azért az illető összegeket törölte. Az összes törlés 158 ezer frt, s e szerint csupán 239.252 frt szavaztatott meg. Utkapárók fizetése és a segéd napszámások díjazására fölvevtt 517.004 frt, előre nem látható kiadásokra 6.040 frt, és így a határőrvidéki költségekkel együtt, a bizottság 3.661.489 frtot szavazott meg Magyarország uttfentartására. Horvát-Szlavonország részére pedig 345.638 forintot. A bizottság ez összegeknek megsebzavazása által azon utvonásokat is megsebzavazta, melyeket a közlekedési miniszter újabb javaslatba hozott. Ezen utak közt van a héjasfalva-csikszorda-gimesi országos út. Ezen ut Erdély azon részét szeli át, melyen kereszttül eddig állam ut nem vezetett. A bizottság belátván hogy ezen ut, ugy forgalmi mint kereskedelmi szempontból, kiváló fontosságot különösen az által nyer, mert egyenes vonalban köti össze Erdélyt Moldovával, teljesen indokoltnak látta ez ut mielőbbi kiépítésének szükségét, az előirányzott összeget megsebzavazta. A szentpéter-fiumei utvonatra, mely a fiumei provisorium szervezése folytán a magyar államutak sorába vétetett az előirányozott 2000 ft megsebzavaztatott. Vízutak és tengeri kikötők fentartására előirányzott összeg megsebzavaztatott, a Béga csatorna kivételével, mely költség a rendkívüli szükséglettel együtt fog tárgyalatni. A nyugdíjakra 82.437 ft helyett 77.437 frt szavaztatott meg.

Pest, october 27-én.

— A pénzügyi bizottság mai ülésén folytatta a közlekedési miniszter rendkívüli költségvetésének tárgyalását, s az utépítés részleteit kezdte átvizsgálni. A magyarországi utak közül a buda-eszéki államutra megsebzavazott 77.503 frtot, a pest-kassa-dukla államutra 148.000 frtot. A bezdán-zombori államutra előirányoztatott 138.000 frt, a bizottság a kiépítendő ut költségeit két évre javasolja flosztatni, s azért 68.000 frt. törléssel megsebzavazott 70.000 forintot. A szombat-hely-pinkaffi államutra előirányoztatott 43.300 frt. miután itten a már kész államut egy meredek szakaszának áthelyezéséről van szó; a bizottság, tekintve az 1872. költségvetésben mutatkozó hiányt, mely minden halasztható kiadásnak előadását kívánja, ezen évről ezen költségeket törölte. A mohács-varasdi államutra megsebzavaztatott 90.370 frt, a sziget-kirlibabai államuton a visó-mojszini szakasz kiépítésének befejezésére 16.000 frt, az Aranyos-Beszterczétől Bukovina határáig vonuló utnak kiépítésére előirányzott 175.000 forint két részre javasoltatik osztatni, s így a sziget-kirlibabai államut szükségletére kerekcszámban 100.000 forint szavaztatott meg. — A nagyvárad-brassói államut átalakítására kívánt 27.104 frt törlötetett, a verőcze-pakráci államut részére megsebzavaztatott 39.000 frt, a nagy-szombat-krakói államutra 10.000 frt, a héjasfalva-csikszorda-gimesi államut kiépítésének megkezdésére 130.000 frt; az apahida-szászrégeni államut építésének folytatására 130.000 frt. A magyar határőrvidéki utak építésére előirányzott 103.000 frt. fűgöben hagyatott, miután a bizottság fölvilágosításokat vár a részletek előterjesztésére. A hidépítéseknel, a piski-hátszegi államuton a Marga és Piski között több rendbeli utak építésére megsebzavaztatott 24.770 frt. Segélyezésekre a törvényhatóságoknak megyei utak s hidak fentartására előirányoztatott 300.000 frt. a bizottság még ez évre megsebzavazásra ajánlja ez összeget, azonban utasítottani kéri a miniszteriumot, hogy ez utak fentartási rendszerének megállapítása s a közmunka szabályozása iránti trv.-javaslatot minél előbb a ház elé terjeszse. A stratégiai határutak jó karba hozatalára előirányzott 150.000 forintot a bizottság törölte. Elemi károk helyreállítására megsebzavaztatott 100.000 frt, a horvátországi új utak építésére 100.000 frt. Tárgyalás alá került még a miniszterelnök költségvetésénél függöben hagyott tétel; a kodifikációs munkálatokra előirányoztatott 50.000 frt, a bizottság azonban csak 30.000 forintot szavazott meg. A bizottság tárgyalását mai esti ülésén folytatta.

A dalmát országgyűlés főirata.

Császári és királyi apostoli Felség! Legfenségesebb Király és legkegyelmesebb Urunk!

Ama hódelattal, melylyel Felségnek mult évi július 3-án leiratát és benne foglalt üzenetét, Dalmátia királyságának képviselői fogadták, és azzal a készséggel, melylyel ezek mult évi september hó 3-án tartott országgyű-

lési ülésünkben elhatározott főiratban a felszólításnak megfeleltek: ugyanazon örömmel értesültek a legfelsőbb kéziratból, hogy dacára a súlyos eseményeknek, melyek akkor Európát megingatták, folséged nem tövesztette szem elől, ama fontos belső viszonyokat, melyek folséged birodalmának országait és népeit egymástól elválasztják; — de még nagyobb örömmel télt el az egész nemzet, midőn folséged f. évi február hó 6-áról kelt kéziratával a korona jelenlegi tanácsosait meghívta és föladatukká tette: Folségednek minden hű népeit az egésszéges alkotmányos tevékenység felé vezetni, hogy az által az egész birodalom hatalma és jóléte szilárdíttassék.

Felségednek e nagylelkű határozatától fogva most először történik, hogy mi Dalmátia királyságának nemzeti képviselői a legmagasabb parancs következtében az országgyűlésre egybegyűltünk és kötelességünknek tartjuk, mélyen érzett alattvalói hűséggel folségednek ismételtén kifejezett atyai szándékainak megfelelőleg kifejezni az általunk képviselt nép kívánatait és követeléseit, hogy folséged birodalmának királyságai és tartományai és a bennük lakó nemzetek közt a kiengesztelés és egyezés létesüljön.

Ama nemzet, melyet mi Dalmátország országgyűlésén képviselünk, teljes tudatában van ama jognak, melyet elődei ez országban szereztek és melyet választott és koronázott királyai, kiknek örököse folséged, mint a dalmát, horvát és tót diszes korona birtokosa, es-küjjökkel biztosítottak, jtehat nem teheti, hogy kívánatával meg ne előzze azt a napot, melyen folségednek tetszeni fog e jogot tettelegessé tenni.

Azért ismétéljük, mint a dalmát királyság nemzeti képviselői, ama kérelmet: kegyeskednék folséged Horvát- és Tótország törvényes képviselőit egybehívni, hogy Dalmátország törvényes képviselőivel egyestlen tanakodjanak, mily egyezmény következtében állítható helyre az a közjogi egység, melyben ez országok évszázadon át öröm és szomorúságban osztozkodtak, hogy ez folséged által ismét megújítva császári és királyi koronája fényét emelje folséged kormányja alatt álló összes három-egy királyság nemzeti megnyugodjanak; — mert meg vagyunk győződve arról, hogy ellenkező esetben hiába keresünk e nemzetek számára normalis haladást és természetes fejlődést befelé, valamint erőt és biztosságot kifelé.

De mi, Dalmátország hű képviselői, kész örömet nyujtunk segédkezet minden vállalat-hoz, mely a birodalom hatalmának és tekintélyének megszilárdítására czéloz, és azért szívesen működünk közre folséged parancsa következtében a császári és korona tanácsosaira bizott müben.

Midőn mi, Dalmátország képviselői folséged atyai szándokaihoz határtalan bizalmat, helyezünk, nyíltan jelentjük ki folségednek, hogy a folséged birodalma királyságai és tartományainak, valamint a bennök élő nemzetek kibékítésére vezető egyedüli utnak tekintjük, hogy a törvényhozó és végrehajtó hatalom mindazon ügyekben, melyek nem szükségesek okvetlenül a pragmatica-sanctióban valamennyi királyság és ország szilárd és erős egységéhez, a központból felvételük és a nemzetek kezire bizassék.

A birodalomnak ily szervezetét a pénzügyi közössége mellett hatalmas orvosszernek tartjuk ama sebekre, melyek a nemzeteken általában, és különösen a mienken az által ötettek, hogy a belügyekbe idegen elemek gyakoroltak befolyást, mint azt folségednek mult évi september hó 3-án kelt legalázatosb feliratkunkban kifejtettünk.

Reméljük, hogy folségednek tanácsosai, kikben teljesen megbizunk, ez alkotmányos változtatásokat ez irányban fogják eszközölni és a birodalmi tanács elé terjesztetni, melyet folséged nemsokára birodalmának különféle királyságaiból és tartományaiából Bécsbe fog össze-hívni, azért választjuk ez országgyűlésből a birodalmi tanács számára a követeket.

Császári és királyi apostoli felség!

A dalmát királyság nemzele választott képviselőinek útján folséged elé terjeszti törvényes ohajait és követeléseit, és keblében a biztos reményt táplálja, hogy folséged azokat kegyesen fogadja és meghallgatja, mert czéljuk épen az őszbirodalom hatalmának és jólétének megszilárdítása, folséged fenséges háza fényének emelése, alapjuk folséged birodalmának valamennyi királyságában és tartományában

lakó egyenjogú nemzet megelégedése, melyek mindnyájan egyenlő hódolattal készek felségen őseinek felséges trónját fentartani és szükség esetén vérükkel is megvédeni.

Isten tartsa, isten védje császári és királyi fenségét, legfenségebb királyunkat és legkegyelmesebb urunkat!

A dalmát királyság országgyűlésének egybegyűlt képviselői.

Zárában, 1871. oct. 14.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, oct. 30.

(9.) Franciaországban folyvást a bonapartista üzemek és a sajtónak ezek feletti vitái vannak napirenden. Közlebről heves támadást intéztek volt a bonapartista lapok a köztársaság ellen — Thiers személyében. Erre a „Journal officiel” határozottan és férfiasan visszaverte a nemtelen támadást s egy szersmind kijelenté, hogy a köztársaság kormány a legszigorubb fog eljárni minden kísérlettel szemben. Természetesen a Bonapartisták sajtója sem maradt adós: a bonapartista lapok legközelebbi számaikban válasznak a lecczére, oly hangon, melyet legjobban jellemez, ha az „Avenir national” egyik passusát ide iktatjuk.

„Egy kormány, mely a sept. 4-ki forradalom által megbuktatott kormányt megtámadni, bemocskolni, gyalázni engedi: panaszkodik, hogy megtámadják! Oly kormány, mely a császár és császárné obszen lerajzolását szemtelenül megengedi, állítja, hogy rágalmazták! Igen, igen a hazugság sokat tehet s önk erről sokat mondhatnak. Önk, kik mig Jules Simont és Ferryt tartják szolgáló-tukban, önk tudhatják, mi a hazugság!”

A frankfurti tárgyalásokra vonatkozólag olvassuk a „Frankf. Zeitg.”-ban, hogy a francia meghatalmazott betérjesztette az ottan ülésező nemzetközi bizottság elé mindazon javaslatokat, melyek e bizottság által elintézendők. E javaslatok német részről nem találnak komolyabb ellenvetésekre s remélhető, hogy a conferentia még e hó folytán véget ér. Goular francia meghatalmazott még e héten Frankfurtba jó, hogy a conferentia tárgyalásain személyesen résztvegyen. A frankfurti nemzetközi bizottság megállapodásai egy önálló népjogi szerződést fognak képezni és legkevésbbé sem tekintendők a máj 10-ki békeszerződés függeléke gyanánt.

A közelebbi socialis angol mozgalmakról Potter György munkászvezér egy iratában történeti képet nyújt s kijelenti, hogy a lapokban említett alkudozásokat a munkások és lordok között amazoknak nevében s emezekében Scott-Russel vezette. A szándékolt összejvetel azonban a két fél közt Russel elutazása miatt elmaradt, bár Russel a

lordok nevében kijelentette, hogy ők készek a munkások programját a törvényhozás jövő alapján elfogadni. Potter kijelenti, hogy a munkások tovább is ragaszkodnak programjukhoz s készek bármely párttal is kezet fogni helyzetök javítása végett.

Napoleon herczeg corsicai kísérete csufosan megbukott. Fogadtatása a lakosság részéről jéghideg volt s miután az a kísérete sem sikerült, hogy a sziget departementi főtanácsának elnökévé választassa magát, elhagyta Corsicát.

A német birodalmi gyűlés közelebbi ülésébe Löwe-Calbe képviselő egy beszédet mondott el, melynek az kölcsönöz érdeket, hogy benne Ausztria Magyarországra is történik hivatkozás.

„Ha Franciaország netán háborút akarna — mondá többek közt a szónok — első gondja lesz szövetségesek után nézni. Az utóbbi hónapok politikai eseményei folytán azonban — és ezért köszönetet szavazok a kormánynak — nehezebb lett a francziákra nézve szövetségeseket találni, mint akár a második császárság idejében. Ne legyünk háládatlanok uraim az osztrák események valóban gondviselészerű kifejlődése iránt. A múlt évi háboru tüzipróbjája volt az osztrák-németek hazaszeretetének. Ők fényesen állták meg a próbát, ők egyhangulag és lelkesedéssel örültek diadalainknak, miután rövid idő előtt érzékenyen ártottunk nekik. Oly szilárdul tartottak hozzá, hogy a kormány, ha akarta volna is, képtelen lett volna tenni valamit ezen egyhangu akarat ellen. Most látják önk, mint akarják elnyomni az osztrák németeket. Nekünk azonban fel kell vetnünk a kérdést minden komolyabb bonyodalomnál, vajjon tekintve Németország jövőjének szerencsés kifejlődését, nélkülözhetjük-e előbb-utóbb osztrák fajkonaink támogatását? — Ugy látszik, hogy Löwe-Calbe ur nem szeret zsákbán árulni macskát. Nyiltabban alig lehetne kifejezni, hogy eljövend az idő, midőn az osztrák-német tartományok szükségképen egyesülni fognak a nagy német birodalommal.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, October 30. 10 ó. — p. d. e. —
Elkészült: oct. 30. 10 ó. 50 p. d. e.

Tegnap volt a Deákpárt első értekezlete; melyen azonban nem az osztrák ügyek fölött folyt a tanácskozás.

A Király Andrásy és Beustra bizta, hogy ajánljának osztrák miniszter elnököt. Tegnap e fölött hosszas tárgyalások folytak. L a s s e r, tirolai exhelytartónak van legtöbb kilátása. Trauttmansdorffot, a római volt követet is emlegetik.

Milán szerb herczeg tavaszkor

vében és a meleg érzelmeket, melyekkel József rajta csügg, nem osztja. Mások ellenben azt állították, hogy férjét telkének egész melegevel szereti, csak érte el és lesi minden tekintetét. Vigasztalhatatlan, ha férje néhány napra elutazik és mindenki csak boldognak és elégedettnak látta az alatt az egy pár hét alatt, melyet 1762-ben együtt töltöttek Eckartauban.

Alig lehet kételkedni rajta, hogy az utóbbiaknak volt igazuk, annyi bizonyítékuk van a főhercegnő szavaiban és leveleiben, melyeket sógorasszonyához írt. Midőn József egy rövid roszullét után magához jött, egész örömmel írta: „Akármennyire szeretlek is, tegnap meggyőződtem róla, hogy a főherczeg előtted van szívemben.” A mig csak szenvedett férje, nem mozdult ágya mellől. Mint Krisztinához írt leveléből kitetszik, ő kételkedett a főherczeg szerelmén: nagyon hidegnek és gondolkodónak tetszett előtte; úgy hitte, hogy szíve csakis barátságra van teremtve. Hogyan törekedett, hogy megnyerje és megtartsa őt! Sokat gondolkodott legbensőbb valója fölött, bonczolta érzéseit és tetteit, igyekezett jellemének fényét és árnyát megismerni. Krisztinának írta: „Mindig igazat kell neki mondani, szeliden és gyöngéden bánni vele; nagyon sokat nyájaskodni nem lehet, mert hizelgésnek és áltatásnak tartja.”

Kristina főhercegnőhez Izabella bensőleg vonzódott. Hasonkoruk voltak, hajlamaik leg többjében megegyezők, különösen szeretetükben a művészetek és tudomány iránt, mindakettő fényes szellem és mély kedély: egészen természetes, hogy belső világuk gazdag kincseit kicseréljék. Mindennap látták egymást és irtak egymásnak, ha csak néhány sort is egy papírszeletrre. Gyakran együtt olvastak, tanultak, zenéltek; Izabella hegedűt játszott, férje vagy Krisztina kísérték a zongorán. Olykor kivonato-

Konstantinápolyban meglátogatja a szultánt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oktober 30

— A képviselőház f. hó 28-án tartá első ülését szünidő után; a karzatok nagyon megteltek kíváncsi közönséggel, a ház kevésbé, a miniszterek közül is csak hárman jelentek meg. Az elnök bemutatá a beérkezett iratokat és kérvényeket, s bejelenté Klobusiczky Ágoston képviselő halálát, kinek elhunytá felett a ház egyetemesül fejezte ki részvétét. Helfy Ignác szélsőbéli képviselő interpellatiót intézett a miniszterelnökhöz: hogy igaz-e a lapok azon hire, hogy a magyar kormány oda működött, miszerint a cseh országgyűlés kíváncsi a fejedelem által visszatartatassanak, s ha igen: mi által tudja a kormány ezen lépését, melyre az országgyűlés fel nem jogosította, igazolni? A miniszterelnök Bécsben levén, a közelebbi ülések egyikén fog felelni. Ezután Térey P. jelentése szerint elfogadtatott a ház havi költségvetése; az elnök indítványára pedig egy al-elnök s több bizottmányi tag megválasztása tüzelt ki a jövő ülésre.

— Herepei Károly, az erdélyi részek reformált egyházának nagy hírv szónoka, a nemesszív emberbarát f. hó 26-án, vizaknai Tusculanumában, papi hivatala 46-ik, élete 69-ik évében meghalt. Hadd álljanak itt a nemesen megfutott hosszú életpálya főbb vonásai vázlatos egymásutánban. Atyja volt Herepei János, ugyancsak vizaknai pap, az új egyházi szónoklati iránynak teremője s alapítója, két testvérevel: Adámmal s Lászlóval együtt. Szüleiket korán elvesztve, nevelését édes anyja testvére: Mikos Sámuel vette át s vezette. Főiskolai tanulmányait a kolozsvári ref. főtanodában végezte s az akkori szokás szerint, a fel-sőbb tudományokból, az erdélyi főtanodáknál vizsgát tett le kitűnő eredménnyel. A göttingai egyetemről visszatérve, 1825-ben kolozsvári pappá választott az alig 23 éves ifju. A következő évek valának papi hivataloskodásának fényeszeke; szakadatlan diadalünnepe, mely-lyel az egész város s vidék közszeretete, folyton növekvő szónoki tehetségének arányában jutalmazá. Nem volt nevezetesebb ünnepély, melyen ne tartott volna szónoklatot, sőt — a mi az akkori vallásos türelem szép bizonyága — temetések alkalmával a lutheranus s unitarius atyafiak templomaiban is szabad föllesse vala. 1834-ben kolozsvári, 1835-ben n.-enyedi tanárrá választott s a következő évben az akadémia I. tagjai sorába vette föl. 1841-ben szülőtte helyére, vizaknára hivatott papnak s 30 évig élt ott, közbecsülés- s szeretetben. Béke poraira!

Brassai Sámuel tudosunk f. hó 27-én Szébenben volt, s rövid ott mulatás után Brassóba utazott.

kat készítettek egymásnak a könyvekből, melyeket olvastak. Izabella francia verseket írt, kivonatolta Bossuet-t, gondolatait az ember és világ fölött leírta és közölte Kristinával. Magános óráiban leírta eszméit a nemzetek élete, szokásai és erkölcsi fölött. Egy munkájában: „Gondolatok három napi visszavonultság alatt” a legkomolyabb megjegyzéseket találjuk az élet, szerencse és remények fölött. Egy másikban: „A hamis barátság csabjai” humorral és szellemmel ír a férfiakról. Sőt az állam legmagasabb érdekeivel is foglalkozott, mert a kereskedérről is írt egy értekezést kiterjeszkedvén ebben az állam hatalmának és jólétének föltételeire. Idézi Lawt és int a szédelgésnek ama szelleme ellen, melyet ez ember gyújtott meg, egy kereskedelmi tervvel lép elő Ausztria számára.

A főherceget, ki folytonosan ismeretei gyarapításán törekedett, kibén nagy mértékben meg volt az alkotás ereje és ösztöne, élénken érdekeltek neje szellemi képességei és komoly igyekezete. Csodálkozva és elégedetten hallgatta gyakran ennek éles különböztetéseit a legkomolyabb dolgokról. De neje mégis vele szemközt mindig bizonyos tartozkodó állást foglalt el és sohasem beszélt oly nyíltan és szabadon, mint Krisztina főhercegnővel.

Egy utazása alkalmával, melyet házassága első évében József főherczeg nejevel tett, következőleg ír Mária Teréziának: „Nőm kellemesebbnek tesz ki előttem, mint valaha, mivel minden alkalommal igen helyesen viseli magát.” Egy vidéki rendek által adott díszbéd után s sorokat vette tőle édesanyja: „Nehezen tudtam legyőzni magamat, hogy ne nőm mellé üljek; de mégis eltávolodtam mellől és O. asszony oldalán foglaltam helyet.”

Bécsben a főhercegnő melabúja a helyett, hogy engedett volna, inkább növekedett; folyto-

— A „Gazetta Transilv.” emlékező tehetsége meg tagadta a szolgálatot. Azt írja, hogy az új törvényszékek mellé egyetlen egy román se nevezetett ki ügyésznek. Az igaz, hogy Horváth Simon, Nesztor József és Papp László nevei nem végződnek „iu” ban, de azért elvitatlanul románok.

— A „Herm. Ztg.” utolsó számában pro domo sua beszél, sikra szállván az ottani tébolyda mellett. — Gratulálunk, hogy azon intézet közlönyévé csapott fel, pár ferditésen pedig nem ütköztünk meg.

— A kolozsvári polgármester élén a pesti lapok szerint egy küldöttség érkezett volna Pestre, hogy megtekintés a testvér főváros lövődeit, és azután azok mintájára egyet Kolozsváron is építsenek. Polgármesterünk mint tudjuk itthon van, s nem utazott Pestre, hanem a lövőde ügyében Tompa mérnök időzik jelenleg ottan.

— Az ujonczozásokra vonatkozólag a honvédelmi ministerium részéről a legszigorubb rendszabályok állapítottak meg, mindazon üzemek megakadályozására, melyek eddig az ujonczozási ügyekben oly sokszorosan az ujonczozásra köteleztettek kárára használtattak fel. Elrendeltetett egyszersmint, hogy mindazok, kik 16 év óta az ujonczozás alól törvénytelen módon kivonták magukat, jegyeztessenek fel s utólagosan vezetessenek az illető ujonczozási bizottság elé.

— Selmecezen mintegy 6500 munkás szüntette be a munkát; kívánnak 10 órai munkaidőt, és 25% os díjt fölös órákért. Különben teljes csend uralkodik.

— A nőegylet tárlata nyitva lesz délelőtt 9—12, délután 3—6 óráig november 1—5 napjain.

— Az angol bányákban tavaly összesen 830 különféle szerencsétlenség történt, melyek 991 emberéletbe kerültek, ugy, hogy 112,875,725 tonna széntermelésnél 350,894 bányász mellett minden 422 emberre és 135,994 tonna szénre esik egy emberhalál.

— Vasárnap Dobó Katiczát, Tóth Kálmán ismert népszinművet láttuk. A czim-szeretep Eichner Anna kisasszony játszta szokása szerint kedvesen, értelemmel. Balassa Bálintot Kovács Gyula, Homonnait Szentgyörgyi adta, ki ez este, hal volt a vízben, s a néhai Están bácsi eredeti alakját jó humorral adta vissza. Egyáltalán ez este a közönség igen jól, s a szufolt karzat sokszor nagyon s lármásan mulatott, s a teli bizonyossá volt annak, hogy népszinművek iránt Kolozsvár városi közönségében sok az érzék. A teli ház Dobó Katiczát (Eichner Anna), Balassa Bálint (Kovács Gyula) szavallatát és Homonnay uram (Szentgyörgyi) borizu ötleteit több ízben zajosan megtapsolta. (Hát Erdélyi hol maradt? S z e d ő.)

— Mariássy Gábor felszentelt püspök, egri érseki helynök, typhusban Egerben elhunyt.

nosan a halálról beszélt, ez volt a legkedvesebb beszéd tárgya előtt. A mint magára maradt — és minden lehető alkalommal kereste az egyedüliséget — egészen átadta magát a halálról ábrándozva bánatának. Mély komolyság, valódi bánkodás jelentkezett vonásain és mint valami szellem, egy bolygott az életvidor bécsi társaságban. Hiába törekedett legalább nyilvános ünnepélyek alkalmával vidámnak látszani, vagy férje előtt titkolni szomorú hangulatát. A főherczeg sokat szenvedett e miatt: de kísérletei távöltartani e gondolatokat nejtől, eredménytelenek maradtak. Sokan úgy gondolkodtak, hogy nem is érezheti jól magát az ő egyszerű szerény lénye a fényes polczon, a ragyogó udvar pompája közt, hogy e miatt táplálja eljegyzése óta a főherczeggel leverő gondolatait. Egy Krisztinához írt levelben csakugyan ilyenformán is nyilatkozik. Bevezetőleg vádolja a sorsot, hogy egy fejedelem leányát etikette és annyi előítélet rabszolgájává kárhoztatja, hogy egyenlően küzdenie kell jelleme és az ármánykodások ellen, hogy a legjobb időt unalmas szertartásoknak kell áldoznia. Azután folytatja: „Egy fejedelmi asszony nem találhat üdülést családjá körében, mint a legszerényebb nő kunyhójában: a nagy világban, melyben élnie kell, sem ismerősei, sem barátai nincsenek, elhagyja családját, hazáját és miért? Hogy egy férfi legyen, kinek jellemét nem ismeri: belépjen egy családba, mely féltékenységgel fogadja és áldozatánul essék egy minister szerencsétlen politikájának, ki az összköttetéstől örököz és mégis oly bizonytalan szövetséget vár.”

Mikor leánya született, (1762) remélték, hogy az anyaiszeretet erősebben fogja az élethez kapcsolni. Azonban daczára annak, hogy gyermekét egész lelkéből szerette, továbbra is csak szomorú maradt. Férjét végtelen boldognak látta gyermeke születése által: József kétsze-

KELET TÁRCZÁJA.

József császár első házassága.

(Vége.)

Mély megindulással vett búcsút Izabella hazájától. Atyja colornoi várának egyszerű, majdnem kolostori élete az ő igényeit tökéletesen kielégítette: viszatettzessel, szomorúan nézett a császári udvar csillogó zajának, lármás mulatásának és fényűzésének elébe. Eljegyzése után nemsokára levelezést kezdett József főherczeg testvérevel, Krisztina főhercegnővel, ki később Albert, szász-tescheni herceg nejevé lett. „Valóban örülök”, írja többek között, „hogy láthatom a németeket, kik közül mostanában sokan látogatják Parmát; én szeretem a nemzetet kötelességem és hajlamom szerint.” Izabella beszélt, irt németül s mint különböző nyilatkozataiból kitetszik, igazi előszeretettel viseltetett a nemzet iránt, melynek trónjára volt lépendő.

Megérkezése alkalmával (1766) Bécsben ünnepélyesen fogadták, a császár és császárné szívélyesen üdvözlöttek és jövődöbéli férje egészen el volt bájolva általa. A főherczeg szünet nélkül oldala mellett volt színházban és társaságban, rendkívüli előzékenységet és udvariasságot tanusított iránta, a mi annyival feltünőbb volt, mivel mindenki az ellenkezőjét várta. Éppen ily szeretetteljesen és szeretetreméltólag viselte magát férje iránt Izabella: folytonos kíváncsiságának betöltésén és azon törekedett, hogy neki tessenek. Ennek daczára is sokan tudni akarták, hogy első szerelme nem hamvadt ki, szerelmesének emlékét hiven őrizi szí-

Újoman berendezet és átalakított kizárólag vászon, asztalmű és kész női férfi és gyermek fehérnemű

NAGY BAZÁR DUHA KRISTÓFNÁL

Kolozsvárt, bel-középutca 452. Kisegítő alatt.

Alólírtak van szerencséje a n. érd. és t. cz. közönséggel tudatni, miszerint már négy év óta fenálló kereskedésemet újlag berendeztem és bécsi és külföldi utamból megérkezvén, azt a legdúsabban ellátam minden e szakba tartozó **ezikkekkel u. m.** (4—*)

VÁSZON: valódi Rumburgi, Hollandi, Crészi, Irlandi és házi vásznak legelőbb árán.

ASZTALNEMŰ: 6 és 12 személyre, terítékek, abroszok, törülközők, fehér és színes kávé abroszok.

FEHÉRNEMŰ: Mindentéle minőségben férfi- női és gyermek fehérneműk gyári áron: Ingelők, Gallérok, Manchettek feltűnő olcsó árakban.

Továbbá: női lábtűk, férfi fuszélik, varró, kötő és legfinomabb gépezetnek és egyéb apróságok. Csesemő gyermek kistafroshoz szükséges kellek u. m. Főkötő, rekl, áruha, pólyakötő, Piquette és Trico paplanok.

Fehérnemű gyárában megrendelhetők minta szerint bár mily fehérneműek, melyek leggyorsabban teljesítenek.

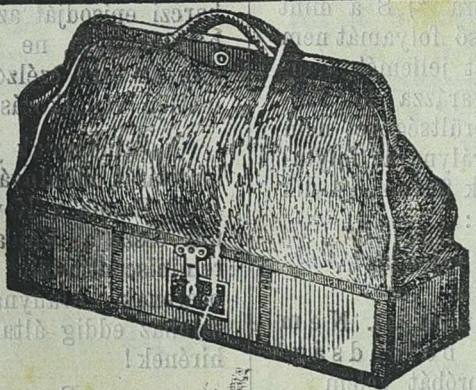
N. érd. és t. cz. közönség pártfogásába ajánlja kereskedését

Árjegyzék üzletben kapható és kívánatra postán bár hová elküldöm.

Vidéki megrendelésnél kéri a pontos mérték beküldése.

DUHA KRISTÓF.

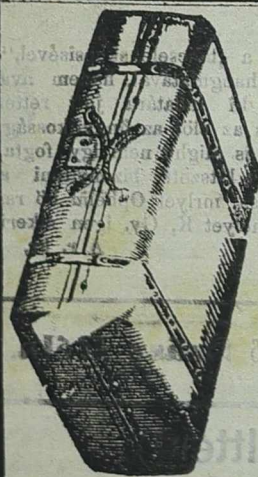
500 darab
útibőrönd.

(355)

(3—*)

500 darab
útibőrönd.

500 darab

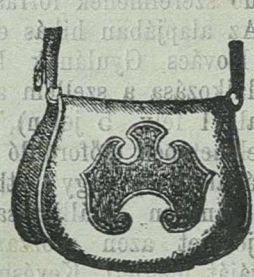
mindenféle nagyságu, s a legjobb anyagokból készült

útibőrönd, valamint mindenféle utazási kellék nagy választéka áll a t. utazó

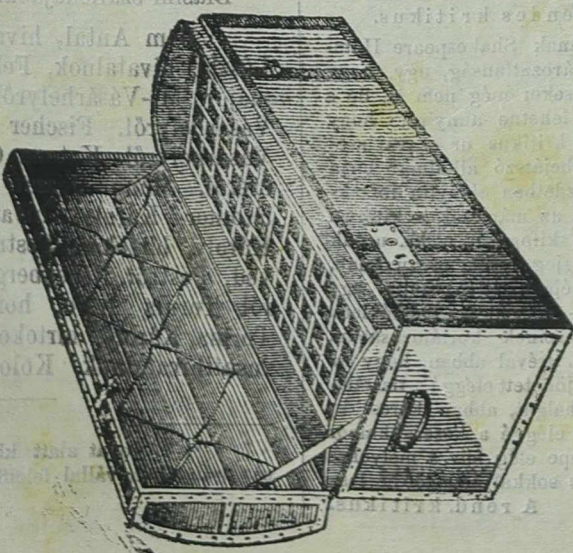
közönségnek, legjutányosabb árakban rendelkezésére

a Nagy Bazárban

Csapó Sándornál Kolozsvárt.

500 darab
útibőrönd.

500 darab
útibőrönd.

ZUSCHIK JÁNOS első bécsi festő-intézetének nagy kép-kiállítása.

Egy olajfestmény, nem olajnyomat, a legszebb mosható arany rámaival csak 10 forint és feljebb; a kiállítás a legszebb tájképek, építészeti mű, állat- és vadász-ugy-szintén szent- és genre-képekből áll.

Szíves látogatásért esd (361) (4-4)

LANGRAF A. az intézet megbízottja.

A kiállítás jelenleg br. Józika-ház főtér. Tartózkodás CSAK 5 NAP.

(365) (1-3)
Az enyedi indóházról félóra távolságra fekvő Csombordon, ezerét 6 forintokba számítva, alólírtán megrendelhetni tetszés szerint, bár mennyi

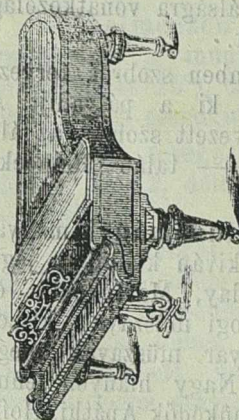
csombordi
rissling késelyfát.

A faj ugyanazonosságáról jót áll
BEDŐ KÁROLY,
csombordi gazdatiszt.

(364) (1-3)
Jelentés.

A bethleni gőzcseplő November havában elvezetvén az első rendbeli váltalt csepléseket — kész új munkát vállalni; bejelentéseket elfogad gr. Bethlen Béla, Bethlenben.

(204) (49—*)
Új és használt
Zongorák

Triska Ferencz
zongoraáránál
Kolozsavart, hídutca 315 szám.
Minden javítások helyben és vidéken is felvállalnak és juttatnak árszámitással a tartósságról kezeség vállalattal.

Legujabb és jeles franczia munkák!

Stein János könyvkereskedésében kapható:

La journée de Sedan

par le Général Ducrot. Ára 2 frt 22 kr.

Barbares et Bandits. — La prusse et la Commune

par Paul de Saint-Victor. Ára 2 frt 22 kr.

Récits d'un soldat.

Une armée prisonnière. Une campagne devant Paris. Ára 2 frt 22 kr.

La Queue d'or

par Alphonse Karr. Ára 2 frt 22 kr.

Les amoureuses cloitrées.

Barbara Ubryk

par l'auteur

des mémoires d'une femme de chambre. Ára 2 frt 22 kr.

Les perles noires

par

Louis Énault. Ára 2 frt 22 kr.

Kereskedelmi könyvviteltan.

Kézikönyv kereskedelmi s polgári iskolák számára. Irta Röser János.

I. rész: egyszerű könyvvitel. Ára 70 kr.

A zárda kovácsa.

Regény. Irta Ponson du Terrail. Francziából ford. Mártonffy Frigyes. Négy kötet ára 4 frt.

Az elbűvölt nő.

Történeti regény. Irta PONSON du TERRAIL. Francziából ford. Mártonffy Frigyes. I. és II. kötet. Ára 2 frt.

TAGEBUCH

vom französischen Kriegsschauplatz 1870—71. Von Hans Wachenhusen.

Két kötet ára 2 frt 54 kr.

Közhaznu

**Erdélyi Képes Naptár
1872-dik
SZÖKŐ ÉVRE.**

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

TIZENHARMADIK ÉVFOLYAM.

Sok képpel, tanulságos és mulattató olvasmányokkal.

Ára 26 kr.